

TheMarker

גיליון סוכות יום שישי י"ד בתשרי תשפ"ז 25.9.2026



העדה האמריקאית

מקושרים, עשירים ומחוברים למעגלי ההחלטות הרגישים ביותר. ההשפעה של העולים מארה"ב על ישראל מעולם לא הייתה גדולה כל כך

אוריאל שכטר 8



כך נהפכו העולים מארה"ב לאחת הקבוצות המשפיעות בישראל

זרם לא גדול אבל מתמיד של עולים מארה"ב התגבש לקבוצה שמשפיעה עמוקות על הישראליות. שלוש שנות המלחמה הוכיחו עד כמה

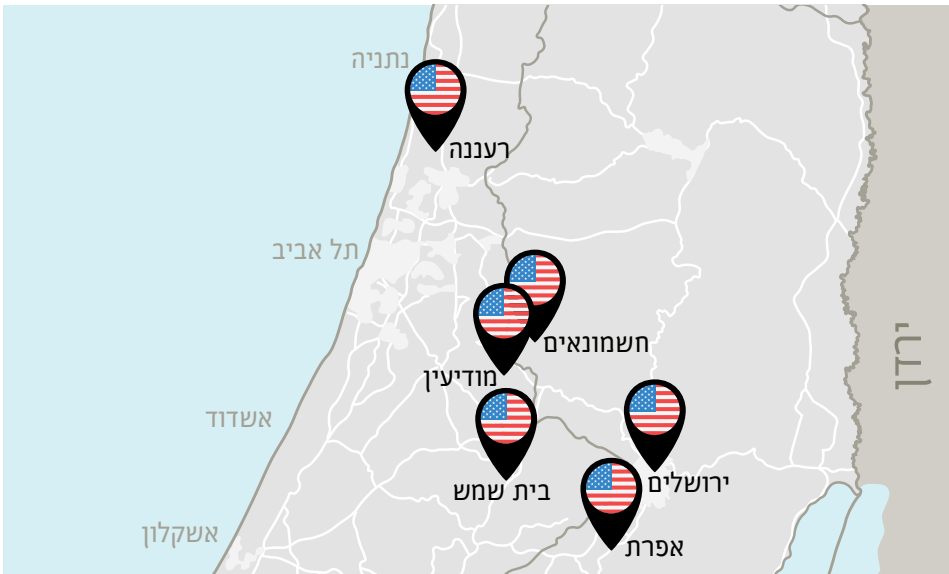
אוריאל שכטר



למעלה מימין ובכיוון השעון: רון דרמר, מיכה גודמן, מייקל אייזנברג, ארתור פינקלשטיין עם שרה ובנימין נתניהו, קרולין גליק, משה קופל, יחיאל לייטר וג'ון ורייצ'ל גולדברג פולין. נתניהו הביא איתו מארה"ב את הקשרים, השיטות, המימון והיעצים
צילומים: מארק ישראל סלם, אמיל סלמן, יונית שילר, עמוס בן גרשום/לע"מ, א.י.פי, Scott Applewhite, Shaiknecht18, Kevin Wolf/א.י.פי, lev radin/Shutterstock.com



Half way Aliyah — ריכוזי עולים אמריקאים בישראל



פינקשלייט, שהיה ידוע בשיטותיו האגרסיביות וכ־קמפייין "פרס יחלק את ירושלים" ב-1996. לאורך השנים, נתניהו מינה עולים מארה"ב לתפקידי מפתח פוליטיים ומדיניים סביבו, בהם מנכ"ל משרד ראש הממשלה אלי גרונר, ראש הסגל ארי הארו, שגרירי ישראל ארה"ב מייקל אורן ויחיאל לייטר, יועצת קשרי החוץ קרולין גליק, והב־כיר מכולם — רון דרמה. לדברי יונתן, יועץ אסטרטגי אמריקאי־ישראלי שביקש להישאר בעילום שם, "הוא ניפץ עבורם תקרות זכוכית, וקידם את כל החבורה צמחה אצל דורי גולד במרכז הירושלמי. זאת רשת קשרים שמפרגנת אחד לשני, אמריקאים שממנים אמריקאים".

למרות הבולטות של אינטלקטואלים ימנים בסביבת נתניהו, הסוציולוג חיים וקסמן, פרופסור אמריטוס באוניברסיטת טרגרס ובמרכז האקדמי הרב־תחומי ירושלים, שחקר במשך עשורים את העלייה מארה"ב, מסתייג מזיהויים של העולים מארה"ב דווקא עם הימין. "באופן היסטורי היהודים האמריקאים הודחו עם הדמוקרטים ולא עם הרפובליקאים. יכול להיות שעכשיו חלק מהעולים תומכים יותר בטרמפ בגלל שהוא נתפס כפרוייקטילי יותר, אבל באופן בסיסי יהודי ארה"ב הם אנשים בעלי דעות ליברליות, ואני מאמין שזה עדיין מאפיין את רוב מי שעלה לפה".

מלחמה על התדמית של ישראל

הרבה דברים השתנו בישראל בעקבות 7 באוקטובר, גם משהו יסודי בחוויה של העולים מארה"ב. "ממש שמתי לב לשינוי אצל ההורים של אשתי", מספר גל, מ"פ בשריון, צבר, שנשוי לעולה מארה"ב. "במשך שנים הם רק ניסו להשתלב פה בשקט, אבל אחרי 7 באוקטובר הם הבינו שיש להם פה תפקיד. הם פתאום הבינו שהעובדה שהם יודעים אנגלית ויש להם מכר רים בארה"ב הם דבר משמעותי, והם כל היום כותבים ברשתות החברתיות ומתעסקים בלתווך למכרים שלהם את מה שקורה פה".

אלישבע, שעלתה מארה"ב בילדותה ושירתה כקצינה בצה"ל, מתארת תהליך דומה אצל הוריה. "מאז תחילת המלחמה, הם מתעסקים בלי סוף בגיוס תרומות מארה"ב. גם בעלי וגם גיסי משרתים במילואים, והם כל הזמן מפעילים מכרים שלהם בארה"ב כדי לגייס כסף ליחידות שלהם".

גל ואלישבע מתארים חוויות שנוגעות לאנשים פרטיים, אבל בכל הנוגע לאנשי ציבור השינוי היה בולט עוד יותר. כבר מהרגעים הראשונים, 7 באוקטובר לא היה רק אירוע ישראלי מקומי: היה ברור שמדובר באירוע בעל השלכות גלובליות. הפוטנציאל להתלקחותה של מלחמה אוורית, המחאות שפרצו בקמפוסים ברחבי העולם, החשש מהתלקחות בקרב קהילות מוסלמיות באירופה ובארה"ב וההשפלה הפומבית שספגה בת ברית אסטרטגית של ארה"ב — הפכו את המלחמה לאירוע ישראלי־אמריקאי.

המשך בעמוד הבא

7-באוקטובר, בשעת ערב, צילצל הטלפון המסווג בחדרו של קצין המבצעים של אחד מבסיסי צה"ל בנגב. על הקו — שר בכיר "יש לך בבסיס קצינה בדרגת סגן בשם שיר?", שאל השר, "אני צריך שתעלה אותה לשיחה איתי מהר, רוצים לדבר איתה מהפנטגון".

קצין המבצעים היה מעט המום. "למה שמישהו בפנטגון ירצה לדבר דווקא עם קצינה צעירה בדרגת סגן?", תהה.

הוא קרא לסגן שיר, והשר חיבר את השיחה דרך טלפון מוצפן לווינגטון. "מה קורה אצלכם? הבסיס שלכם בסדר? את בסדר?", שאל הקול באנגלית, יועץ בכיר מאוד לפנטגון. "כן", השיבה שיר באנגלית, "הש"טח פה נוקה ואני בסדר". "יופי", אמר הבכיר, "דאגנו לך מאוד ולא ענית בקבוצה. תשמרי על עצמך". שיר נולדה בישראל לזוג הורים שעלו מארה"ב. היועץ הבכיר לפנטגון הוא דוד שלה.

שיר לא לבד. כ-600 אלף אורחים אמריקאים חיים היום בישראל, לפי ההערכות של השגרירות האמריקאית בישראל. רובם הגדול יהודים אמריקאים שעלו לישראל, או ילדיהם שנולדו כאן והוציאו אזרחות אמריקאית. כמו שיר, רבים מהעולים מארה"ב נטמעו היטב בישראל. הם וילדיהם משרתים בצבא, וממלאים שלל תפקידים בחברה הישראלית ובמשק, אבל הם משמרים קשרים משפחתיים וחברתיים, תרבותיים וזהותיים, עם המולדת שעזבו — ואחד עם השני.

ובכל זאת, בניגוד לעליות אחרות בתולדות מדינת ישראל — למשל, העליות ממצפון אפריקה או מבריה"מ לשעבר — החברה הישראלית לא מתייחסת אליהם כאל "עדה" או כקבוצה סוציולוגית־פוליטית מובחנת. אבל כשבוחנים את ההשפעה של יוצאי ארה"ב בישראל, לאורך העשורים האחרונים וביתר שאת בשנים האחרונות, מתגלה ההשפעה העצומה שלהם בכלכלה, בהייטק, בפוליטיקה ובמוקדי קבלת ההחלטות.

כל צבעי הקשת הפוליטית

את "העדה האמריקאית" אפשר למצוא על כל צבעי הקשת הפוליטית הישראלית: מאנשי ימין קיצוני כמאיר כהנא והרוצח ברוך גולדשטיין ופעילים מרכזיים בתנועת ההתנחלויות כמרים לוינגר והרב אליעזר ולדמן, ועד ארגונים כמו רבנים למען זכויות אדם של הרבנים הרפורמים דוד פורמן ואריק אש"רמן, נשות הכותל ופעילים מרכזיים בשלום עכשיו. גם את התנועה הפמיניסטית הישראלית קשה להבין בלי השפעתן של דמויות כמו מרשה פרידמן, שייסדה את התנועה לשחרור האישה בישראל והייתה חברת כנסת הלסבית המוצהרת היחידה בתולדות המדינה מטעם רצ, ומרילין ספר, ממייסדות שדולת הנשים בישראל, שעלו לישראל מארה"ב, ולמרות ששמן לא מוכר בכל בית בישראל, השפעתן על החברה הישראלית אדירה.

עולים מארה"ב עומדים מאחורי מפעלים רבים אחרים שמוזוהים עם ליברליות, פלורליזם ושיח דתי־חילוני בישראל. ביניהם נמצאים מוסדות התנועה הרפורמית בישראל, מכון הרטמן שמקדם יהדות פלורליסטית, וארגון גשר המקדם שיח דתי־חילוני שהוקם על ידי הרב ד"ר דניאל טרופר, אביו של הפוליטיקאי חילי טרופר. גם מיכה גודמן, שידוע כאינטלקטואל שמשפיע על רבים מהפוליטיקאים בגוש השינוי, בעיקר קר אלה המצויים במרכז ובימין הרך, הוא בן לזוג הורים אמריקאים, והוא מרכה לנאום, ללמד ולהתראיין באנגלית. בתוך הציונות הדתית, כמעט כל רבני הזרם המתון הם תלמידיו, ותלמידי תלמידיו, של הרב אהרן ליכטנשטיין שעלה מארה"ב ב-1971 — שהיה מזוהה עם תנועת מימד ושלו השפעה גדולה בקרב הקהילות של יוצאי ארה"ב.

אבל לעולים מארה"ב הייתה גם השפעה קריטית בחוגי הימין. בין הארגונים האלה אפשר לציין את המרכז האקדמי שלם, שריכוז סביבו שורה של אקדמאים ימנים־שמרנים; את קרן תקווה שמקדמת בישראל שמרנות פוליטית וכלכלת שוק; את המרכז הירושלמי לענייני ציבור ומדינה, שעוסק בשאלות מדיניות ואסטרטגיות מזווית ימנית ובראשו עמד דורי גולד; את ההוגה השמרני־לאומי יורם חזוני; ואת פרופ' משה קופל, יו"ר ומייסד פורום קהלת, שכתב את ניירות העמדה עבור ההפיכה המשטרית של יריב לוין והשפיע עמוקות על הלכי הרוח של הממשלה הנוכחית.



המשך מהעמוד הקודם



הפגנה בפילדלפיה מול ביתו של המיליארדר היהודי ארתור דנצ'יק, שתרם כסף לפורום קהלת. השפעה קריטית בחוגי הימין צילום: רותם אלינב

אחד מבתי הכנסת של האמריקאים ומחפשים במ" פה ברדיוס שסביבם. אנשים מחפשים לגור ליד מי שדומה להם, בטח בארץ חדשה". במתנ"ס מת' רגמים כיום כל פרסום שיוצא גם לאנגלית, ומ' פעילים שורה של פעילויות, סיורים ואירועים בשפה האנגלית. בשכונה מתקיים גם חוג בייסבול ובו משתתפים עשרות ילדים, רובם ככולם עולים מארה"ב או ילדי עולים, ופועלים כמה וכמה גני ילדים דוברי אנגלית.

"מכיוון שזו עלייה מבחירה העולים לא מחפשים לנתק את הקשר עם ארה"ב, הם לא עוזב'טריקת דלת, והם מקפידים לשמור על קשר עם משפחה וח' ברים שנשארו שם ולנסוע לבקר", אומר גרשינסקי. "יש גם קשרים תעסוקתיים ענפים, ורבים מהעולים ממשיכים להחזיק בעבודה בארה"ב שבה הם עוב' דים מרחוק".

וול סטריט פינת רוטשילד

העלייה מארה"ב חשובה מבחינה כלכלית לא רק מפני שהיא מביאה אוכלוסייה חזקה ומשכילה, אלא מפ' ני שהעולים מביאים אתם קשרים שפתיים, חברתיים ותרבותיים למעצמה הכלכלית החשובה בעולם. "לאורך השנים שמנו לב למשהו מעניין", מס' פר גרשינסקי. "אנחנו רואים הרבה מאוד אמריקאים שעולים לישראל ומשתלבים בהייטק. הרוב ממלאים תפקידי שיווק, פיתוח עסקי, וכתובה טכנית. אפילו אנשים שעלו לפה אחרי שבארה"ב היו מורים, משת' לבנים פה בתפקידי מכירות בהייטק. העולים מארה"ב סיפקו להייטק הישראלי את מה שהוא היה צריך כדי להיפתח לשוק הגלובלי".

"אם תסתכל על המייסדים של סטארט-אפים ועל מנכ"לים של חברות, כמעט לא תמצא אמריקאים", מספר דובי, איש פיננסים אמריקאי מרעננה, שבי' קש להתראיין בעילום שם. "אבל אם אתה מסתכל על תעשיית ההון סיכון, או על בעלי המניות של הח' ברות, תראה שם נציגות מאוד מכובדת של משפחות שהגיעו מארה"ב".

אחת מנקודות הציון המשמעותיות בהקשר זה היא הקמת קרן ההון סיכון Jerusalem Global Ventures ב-1999 על ידי היום שלמה קליש, שבין הצלחותיה הבולטות השקעות בחברת גלי' לאו ובמלאנוקס. קליש, טייס קרב יליד חיפה, טס לאחר השירות הצבאי ללמוד ב-MIT והחל לה' תקרב שם לחסידות חב"ד. "כשקליש חזר לארץ הוא החליט שהוא מקים פה קרן הון סיכון, ושמה שהוא צריך כדי להצליח זה להעסיק חבורה של יהודים אמריקאים בוגרי ליגת הקיסוס (האוניב' רסיטאות המובילות בארה"ב; א"ש). רבים מאנשי ההון סיכון האמריקאים-ישראלים שאחר כך תר' מו לביסוס התעשייה עברו אצלו בקרן ומשם המ' שיכו למיזמים נוספים".

המשך בעמוד הבא

הוריו של הירש, ג'ון ורייצ'ל, יצאו למסע חובק עולם להשבתו. הסיפור הישראלי-אמריקאי שלהם דיבר אל רבים ברחבי העולם. הם פגשו ראשי מדינות, התראיינו לכלי התקשורת המובילים בארה"ב, ונאמו בוועידת המפלגה הדמוקרטית. רייצ'ל נבחרה לאחת מ-100 האנשים המשפיעים בעולם של מגזין Time

מושג מוכר בקרב העולים מארה"ב לישראל הוא "Half Way Aliyah", חצי עלייה. המושג מכון לכך שרבים מהעולים אמנם העתיקו את מרכז חייהם ליש' ראל, אבל הם נשארים בסביבות מגורים שהן דוברות אנגלית במובהק. בשכונות דרום ירושלים וברעננה, בבית שמש ובמודיעין, ובהתנחלויות חשמונאים ואפ' רת — עולים מארה"ב יכולים להסתדר כמעט בלי לד' עת מילה בעברית.

"רב של אחד מבתי הכנסת באזור סיפר לי איך עולים מארה"ב מחליטים איפה לגור", מספר אל' עד גולדנברג, מנכ"ל מתנ"ס בקעה רבתי שנמצא בשכונת בקעה בירושלים, "הם רואים איפה נמצא

בישראל עולים ממדינות שונות. העולים מארה"ב, היא אומרת, זוכים ליחס אוהד במיוחד. "הם נתפסים כאוכלוסייה שתורמת לכלכלה ולביטחון, ובאופן כללי יש להם דימוי חיובי. למשל, כששואלים ישראלים 'מי תרצה שיהיה שכן שלך?', הם מקבלים את הציונים הכי גבוהים, גם בהשוואה לעולים ממדינות מערביות אחר' רות". היחס החיובי לעלייה האמריקאית מתבטא גם במאמצים של ארגונים אזרחיים ושל המדינה, "לייבא" לישראל אוכלוסייה יהודית אמידה ומשכילה, בעי' קר של בעלי מקצועות נדרשים, ובמיוחד רופאים. ארגון נפש בנפש, מלכ"ר הפועל יחד עם המ' דינה, מופקד על המאמצים האלה החל מראשית שנות ה-2000. "העולים מארה"ב נתפסים בישראל כאוכלוסייה חזקה, ובצדק, אבל זה לא משנה את העו' בדה שעלייה — ובעצם כל הגירה — היא גם אירוע טראומטי", אומר זאב גרשינסקי, סמנכ"ל נפש בנפש. גרשינסקי, שהוריו עלו מארה"ב בשנות ה-70, מעיד על קשיי העלייה גם על סמך החוויה של מש' פחתו: "כשההורים שלי עלו לפה מארה"ב, היו להם חוויות קשות של התמודדות עם הביורוקרטיה. כשהם נחתו בנתב"ג, הם הסתובבו בשדה במשך כמה שעות כי הם לא ידעו לאן ללכת. זו הייתה החוויה של רבים מהעולים", הוא מספר. "ישראל הצטיינה כל השנים בקליטת 'עליית מקלט', אבל לא ידעה איך לאכול אנשים שעולים מבחירה. בשנים הראשונות כ-50% מהעולים חזרו למדינות המוצא שלהם".

בשנות העלייה הראשונות, גם הפערים הכלכ' ליים בין ישראל לארה"ב היו גדולים בהרבה מהיום, ואינטרנט ולפעמים אפילו טלפון לא עמדו לשירות העולים. כיום, על פי נתוני נפש בנפש, מעל 90% מהעולים נשארים בישראל.

כאן, לעולים מארה"ב נוצר תפקיד חשוב: תיווך בין הישראלים לארה"ב. יהודים ילידי ארה"ב ישבו משני צדי השולחן בשיחות תיאום ישראליות-אמרי' קאיות: מהצד הישראלי רון דרמר, מייקל אייזנברג, ויחיא'ל לייטר; ומהצד האמריקאי עמוס הוכשטיין ואנתוני בלינקן, ובהמשך ג'ארד קושנר וסטיב וויט' קורן, כולם יהודים ילידי החוף המזרחי.

במקביל למלחמה בשדה הקרב, התנהלה מלחמה בנוגע לתדמיתה של ישראל בעולם. "העולים מארה"ב והילדים שלהם הם מי שהחזיקו את החזית הזאת", מספרת אורלי, פעילה בתחום. "זאת לא רק השלי' טה באנגלית, יש פה גם עניין עמוק של הבנה תר' בותית, ושל יכולת לתווך את מה שקורה פה לעולם. רוב הימנים הלא אמריקאים עושים לנו פדיחות בעו' לם, והישראלים הליברלים חושבים שהם בדיוק כמו אמריקאים ליברלים, והם עיוורים לחלוטין להבדלים התרבותיים, כמו רגישות לתקינות פוליטית ולענייני מגדר. העולים מארה"ב, לעומת זאת, חיים בין עול' מות, והם יודעים לתווך את דעתם גם למישהו שמח' זיק בעמדות שונות משלהם".

גם מי שהסתמן תקופה ארוכה כאלטרנטיבה של גוש השינוי לנתניהו, נפתלי בנט, הרבה להתראיין בא' נגלית צחה לערוצי טלוויזיה אמריקאיים. גם הוא דו' בר אנגלית מבית, בנם של שני עולים מסן פרנסיסקו.

יחס אוהד במיוחד

פעילות ציונית באמריקה, ועלייה של יחידים מארה"ב לישראל, הייתה קיימת עוד מהימים שלפני קום המ' דינה. הנרייטה סאלה, גרשון אגרן, יהודה לייב מא' גנס, וכמובן גולדה מאיר היו כולם דמויות ציוניות משמעותיות שעלו לישראל מארה"ב עוד לפני 1948. אבל בעוד שיהודי ארה"ב תרמו למפעל הציוני כסף רב, העלייה מארה"ב לישראל הייתה עד שנות ה-60 בעיקר אנקדוטלית.

המפנה חל ב-1967. ישראל הקטנה רשמה ניצ' חזן צבאי היסטורי על אויביה, וזכתה להערצתם של רבים מקרב היהודים האמריקאים. שינוי נוסף שחל באותה שנה היה ביורוקרטי בעיקרו, אבל משפיע לא פחות. "העלייה האמריקאית החלה להיות דבר רצי' ני אחרי 1967 לא רק בגלל מלחמת ששת הימים", מסביר הסוציולוג וקסמן, "אלא גם בגלל שינוי בחוק האמריקאי שאיפשר לאמריקאים לעלות לישראל ולשמור את אזרחותם האמריקאית".

1967-1973 היו שנים ברוכות לעלייה האמרי' קאית לישראל, ולאחר מלחמת יום הכיפורים זרם העלייה התמתן קלות, אך התמיד ביציבותו. "העלייה מצפון אמריקה אינה עלייה של מצוקה או של פלי' טות, והיא לא התרחשה בבת אחת בעקבות אירוע גדול", אומרת פרופ' קארין אמית, חוקרת במר' כו להגירה ושילוב חברתי במרכז האקדמי רופין, וממלאת מקום נשיאת המרכז.

אמית בוחנת במחקריה גם את היחס שלו זוכים



נפתלי בנט מתראיין ל-CNN. גם הוא דובר אנגלית מבית צילום מסך מתוך ערוץ היוטיוב של נפתלי בנט

המשך מהעמוד הקודם



אימון בייסבול בשכונת בקעה, ירושלים. "אנשים מחפשים לגור ליד מי שדומה להם, בטח בארץ חדשה" צילום: איתי כהן

בישראל, אלא גם התקיים בתוך קהילת העולים האמריקאים עצמה. חמש דקות הליכה מפרידות בין בית הכנסת שבו מתפללת משפחת גולדברג-פולין לבין ביתו של דרמר בשכונת בקעה בירושלים. הרחובות ססבבו את ביתו של דרמר מלאו בשלטים – בעברית ובאנגלית – הקוראים להשיבת החטופים, ובתמונות של הירש, לצד הכיתוב באנגלית Free Hersh.

9-בספטמבר 2025 נעמד בפתח ביתו של דרמר הרב מישאל ציון, רב אמריקאי ליברלי הגר בשכונת אליו, וכידו מגפון: "השר דרמר, אני שכן שלך", אמר ציון במגפון באנגלית, "זו שכונה שקטה ואנחנו משתדלים לא לעשות יותר מדי רעש בשכונה הזאת, אבל זה לא זמן להיות שקט", ומשם המשיך לנסות לדבר על לבו של דרמר כדי שיפעל לשחרור החטופים. כחודש לאחר מכן, אכן נחתמה עסקה לשחרור כלל החטופים וכחודשיים לאחר מכן הגיש דרמר מכתב פרישה מתפקידו כשר לנושאים אסטרטגיים.

עוד מיליון עולים משכילים

רבים בישראל, מפוליטיקאים, דרך כלכלנים ועד לקבלנים, מייחלים לעוד עלייה גדולה וחזקה של מיליון יהודים משכילים לישראל, שתיתן למדינה בוסתן כלכלי ודמוגרפי הדומה לזה שהמדינה זכתה לו עם עליית הרוסית בשנות ה-90. הפעם, הם מקווים, יבואו מיליון עולים מארה"ב. "אני חייב להודות שאני שור מע הרבה מאוד את הדיבורים האלה, אבל כמי שעוקב הרבה שנים אחרי הנתונים אני יכול להגיד שאנחנו לפחות עוד לא רואים משהו שמעיד שזה הכיוון", אומר וקסמן, "נראה אם עכשיו משהו ישתנה בגלל בחירתו של ווהרן ממדאני לראשות עיריית ניו יורק". גרשינסקי דווקא טוען שמאז 7 באוקטובר יש עלייה של כ-30% בפניות שבהן מטפלת נפש בנפש. אבל לטענתו, כששואלים את המבקשים לעלות למה הם רוצים לעלות, פחות מ-5% מציינים את האנטישמיות כסיבה העיקרית. זאת, בתקופה שגם בשמאל וגם בימין הרפובליקני הולכים ומתגברים קולות אנטי־ישראליים, ושמספר התקריות האנטישמיות בארה"ב עלה בחדות. "האנטישמיות היא עדיין לא סיבה ראשית, אבל אני חושב שאצל הרבה מהם זה משהו שמשחק תפקיד באחורי הראש", אומר גרשינסקי. "אני חושב שהם מעדיפים לעלות מבחירה, ולא לחכות לרגע שבו אולי יצטרכו לעלות מאין ברירה".

אבל הבולטות של העולים האמריקאים בקרב מקבלי ההחלטות לא נעלמה מעיניהם של המבקרים. דרמר, האיש החזק ביותר בסביבת נתניהו לאורך המסע, ספג ביקורת קשה על כך שלמרות שמעולם לא עמד לבחירה אלא מונה אישית על ידי נתניהו, קיבל לידיו את המפתחות לנכסים האסטרטגיים הרבים ביותר – מהיחסים העדינים עם וושינגטון ועד לניהול המשא ומתן לשחרור החטופים. זאת, בזמן שנימנע מלהתראיין לכלי תקשורת ישראליים ולתת דין וחשבון לציבור בישראל לאורך כל התקופה כמעט.

שאלו זינגר, אחד ממחברי "Start-Up Nation": "מגור הטק בישראל בכלל לא ידע שהוא סטארט־אפ ניישן. רובם בכלל לא חיו אף פעם מחוץ לישראל. הם חשבו שזה מובן מאליו, והם בטח ובטח לא הבינו מה הסיבות שגורמות לדבר הזה להתהוות. זה היה כמעט בלתי־אפשרי למישהו שהוא לא מארה"ב לכתוב ספר כזה"

"רון דרמר הוא בחור תרבותי, מנומס ונעים הליכות, אבל הוא לא ישראלי בעומק", הטיח אמנון אברמוביץ' בדרמר בשידור בערוץ 12. "החוויה הבסיסית שלו אינה ישראלית. אני לא חושב שהוא יודע מה ההבדל בין אריק איינשטיין לזוהר ארגוב או בין שושנה דמארי לחוה אלברשטיין". היה זה רגע של התנגשות בין שתי אליטות שעל פי רוב דווקא מלאות בהערכה הדדית. רבים מבין העולים מארה"ב, גם אלה שלא רואים דברים עין בעין עם דרמר, ראו בדבריו של אברמוביץ' עלבון צורב. אברמוביץ', הקיבוצניק מניר עם, המעוטר בצל"ש הרמטכ"ל על גבורתו במלחמת יום הכיפורים, הוא בדיוק החומר שהם העריצו עם הגעתם לישראל. אבל המתח היה לא רק בין ציבורים שונים

וינגר פרסם עם סינור ספר נוסף שמהלל את הישראליות, The Genius of Israel, שיצא לאור בתומון לא אידיאלי – חודש לאחר 7 באוקטובר. אבל זינגר לא ראה באסון הפרכה להתאהבות שלו בישראל. "לפעמים אנשים שואלים אותי 'למה עליית לישראל?', ואני אומר להם: זה לא רק כי זו מדינה יהודית. זה באמת המקום שרצינו שהילדים שלנו יגדלו בו. ומתי זה הכי בלט לי? כשראיתי את הבנות שלי מתגייסות במקום ללכת לקולג'. ראיתי אותן גדלות. במקום הנרקיסים של הקולג'ים, הן עוברות חוויה של אתגרים אמיתיים ואחריות. או באמת ידעתי שעשינו החלטה נכונה". זינגר מודע היטב גם למחירים של החיים בישראל ושל השירות הצבאי – אחיו הגדול, סגן אלכס זינגר, נפל בלבנון ב-1987.

"רון דרמר הוא לא ישראלי בעומק"

מלחמת 7 באוקטובר הבליטה את מקומם והשפעתם של העולים מארה"ב בחברה הישראלית וביחס החוץ שלה גם מהזווית הטרגית: 12 מבין החטופים היו בעלי אזרחות אמריקאית, מה שהיווה זרז משמעותי למעורבות אמריקאית במלחמה; ומספר דרסטי רת של אזרחים וחיילים שעלו מארה"ב, או שנולדו בארץ לעולים מארה"ב, נפלו במלחמה. בהם גם משה לייטר, בנו של יחיאל לייטר, שגריר ישראל בארה"ב, שגם בנו השני נריה נפצע אנושות שלושם בפגיעה מאבק להשבתו של אחד החטופים וכה לתהודה תקשורתית יוצאת דופן – המאבק להשבתו של הירש גולדברג־פולין. הוריו של הירש, ג'ון ורייצ'ל, יצאו למסע חובק עולם להשבתו. הרהיטות והסיפור הישראלי־אמריקאי שלהם דיבר אל רבים ברחבי העולם. ההורים נהפכו לגיבורים טרגיים בעל־כורחם, פגשו שועי עולם וראשי מדינות, התראיינו לכלי התקשורת המובילים בארה"ב, ונאמו בוועידת המפלגה הדמוקרטית. רייצ'ל גולדברג־פולין נבחרה באותה שנה לאחת מ-100 האנשים המשפיעים בעולם של מגזין Time. כשבוע לאחר שההורים נאמו בוועידה הדמוקרטית, מחבלי חמאס רצחו את הירש, וגופתו חולצה והושבה לקבורה בישראל. רייצ'ל המשיכה בפעילותה למען שאר החטופים, הספר שכתבה התברג בפסגת רשימת רבי המכר של "ניו יורק טיימס", וגם כיום היא מוזמנת תדירות לדבר ולהרצות בפורומים שונים כשהיא מייצגת קול של ישראליות ליברלית שמפיחה תקווה בציבורים רחבים ביהדות ארה"ב.

אחד מהם היה צעיר שעלה מארה"ב בשם מייקל אייונברג, שמונה לסגנו של קאליש לענייני השקעות. אייונברג הצטרף באותה תקופה גם כשותף לקרן נוספת – Israel Seed Partners. בקרן היו ארבעה שותפים, עולים אורתודוקסים מודרניים מארצות דוברות אנגלית: ג'ונתן מדווד, אלן פלד, ניל כהן ומייקל אייונברג. "מכנים אותנו 'המאפיה האורתודוקסית'", אמר אז מדווד בריאיון ל"גלובס". כל הארבעה המשיכו להיות פעילים בסצנת הטק הישראלית, ותרמו ליכודתן של חברות ישראליות לפרוץ אל השוק הגלובלי. "התרומה האמיתית של האנשים האלה היא לא ההון שהם הביאו איתם, אלא הקשרים והחברות שהם הביאו", מסביר דובי, ומונה כמה דוגמאות לעולים מארה"ב שהביאו איתם חברות גלובליות לישראל, בהן עלייתו לישראל של משקיע ההון סיכון סקוט טובין מקרן ההון סיכון Battery Ventures, שפתחה בסמוך לעלייתו את הסניף הראשון של הקרן מחוץ לארה"ב. דוגמה נוספת היא עלייתו לישראל של ג'ונתן קולודני, שפתח וניהל את הסניף הראשון של חברת הייעוץ מקינוני בישראל. "כשקולודני פתח את הסניף פה, ישראל הייתה שוק של כ-7 מיליון איש. כשפותחים פה סניף של מקינוני, זה שם את תל אביב בשורה אחת עם ערים כמו מילאנו וברלין. כלי ההגעה של קולודני אני בספק אם מקינוני היו פותחים פה משרד". אם האנשים האלה כה משמעותיים להתפתחות הכלכלה הישראלית, מדוע רוב הישראלים לא מכירים אותם? לדברי דובי, "רבים מהאנשים האלה מגיעים מכסף ישן, והם שונאים יחסי ציבור. הם ציונים ורוצים שהילדים שלהם ישתלבו פה, ילמדו בבתי ספר ישראליים רגילים וישרתו במגלן – ואתה לא תדע שאבא שלהם תרם בניין לבראיל או מחלקה בש"ערי צדק. הם גם ברובם הגדול לא אנשים פוליטיים, אלא אנשי עסקים שרוצים לעשות הון ולשמר הון". העולים מארה"ב גם ניסחו ומיתגו את הסיפור של ישראל סביב אותה חדשנות. שאלו (סול) זינגר, אחד משני מחברי רב המכר "Start-Up Nation", מספר: "הרעיון הגיע מג'סי, דן סינור, כשלמד לתואר שני בבית הספר למינהל עסקים בהרווארד. הוא הביא איתו משלחת של סטודנטים לישראל. כולם מאוד התלהבו ממה שהם ראו פה, וביקשו לקרוא ספר על החדשנות הישראלית – אבל לא מצאנו משהו מתאים לתת להם".

הספר מתאר במבט אוהד, כמעט מאוהב, את התפתחותה של תעשיית הסטארט־אפ בישראל. טענתו המרכזית היא שצמיחתה של התעשייה הזו נובעת מתכונות תרבותיות אינהרנטיות לישראליות, כמו משימתיות, מגויסות, חוצפה ואלתור.

הספר נהפך במהרה לרב־מכר. "העניין היה נרחב מאוד. אני לא חושב שיש יהודי אחד בארה"ב שאין לו עותק של הספר בבית", אומר זינגר. "אבל מה שהיה יותר מעניין הוא שהאליטות בהרבה מדינות קראו את הספר, כולל במדינות שלא אוהדות את ישראל. יכולת להגיע לעיר שידועה כאנטי־ישראלית ואנשים היו מאזינים בעניין להרצאה על החדשנות בישראל. זה כאילו שהיו להם שני אזורים במוח: אחד עם דעות על הסכסוך, ואחד שרצה לדעת איך מחזקים את ההייטק הישראלי".

הספר היה לחידוש לא רק בקרב יהודי התפוצות או פקיד ממשל העוסקים בחדשנות במדינות שונות, אלא גם בישראל. המושג "Start-Up Nation", שטבעו זינגר וסינור, נהפך למושג שדרכו הישראלים מספרים את הסיפור של עצמם. אפילו מדור הטכנולוגיה של עיתון זה קרוי TechNation, ברפרנס למושג שנטבע בספר.

"מגור הטק בישראל בכלל לא ידע שהוא סטארט־אפ ניישן", אומר זינגר. "הם לא הבינו שמה שהם עושים הוא מיוחד, ורובם בכלל לא חיו אף פעם מחוץ לישראל. הם חשבו שזה מובן מאליו, והם בטח ובטח לא הבינו מה הסיבות שגורמות לדבר הזה להתהוות. זה היה כמעט בלתי־אפשרי למישהו שהוא לא מארה"ב לכתוב ספר כזה. אמנם יש דברים שאני לא מבין כי לא נולדתי פה, אבל ידעתי מספיק כדי לתרגם את הסיפור הישראלי, וכמו תמיד בתרגום – אתה מעדיף לתרגם לשפת האם שלך, ואצלי זה אומר שיותר קל לי לתרגם את הסיפור הישראלי לארה"ב מאשר להפך".